

ekens op-
even. De
over heel

titel ver-
terere aan-
een aan-
nen werk:
". Elders
een opstel
natuurlijk
het goed,
iets, dat
n ik wel
te doen.

et gezegd,
swaar de
benadert"
leer, maar
spunt van
de der
erefor-
ligt uit-

er „Jezus
eschreven
vandaar,
de nadere
roken ge-
wil ik er
eloof, dat
menschen,
a goed zie.

ne gratie"
et nadruk
dat over
ggen valt.
a aanzien
etsing be-
at ik daar-
is de zaak
aan vast.
n de „ge-
ik hier.
de vraag,
ke positie
even aan,
n kan —
„gemeene
gaan bij

worden,
ig van de
een leer
en, dat in
gstuk het
maar in
vrij b.v. in
niet ons
de eene
ft — hoe-
an, erken-
stand-
vraagstuk,
od tegen-
ik en in-
en, dat er
sten eigen-
ar hij zijn
rding van

neene ver-
redeneer-
ndere, die
k hier aan
strijd aan
ene gratie,
n de daar
et cultuur-
en nu zou
en voor-
westie der
aan de
dát ver-
teld. Niet,
n omvang
voor een

ebben, be-
onder ons
„gemeene
naar even
— jeugd-
van „de“
alleen een
heeft, zoo
oeds over-
nog niet
„Nog“. Hij
nd „Nog“.
„Daarom
„Nog“. Wij
hebben nog

handel en vertier, wij mogen nog op reis, wij hebben nog een breede strook, waar de wereld met ons en wij met haar nog een eind kunnen meegaan. „Nog“, en nog eens „nog“.

Tegen dit positie kiezen in de gemeene gratie rijzen echter bezwaren. Ik bedoel niet zoozeer praktische, al wil ik ook daarbij even stilstaan.

Ik wil n.l. wijzen op de moeilijkheid, die ontstaat, als men op dit „nog“-standpunt bepalen moet, hoever het „nog“-nèt gaan kan, wat er „nog“ net bij door kan. Wederom zij gezegd, dat ik dit woordje „nog“ vrij vervelend, en wat erger is, heel gevaarlijk vind. Het is al eens ter sprake gekomen, hier, inzake de kerk-vraag; en het rikt heel erg naar joodsche en roomsche casuïstiek. De Joden vroegen ook, hoeveel, of liever, hoe weinig lieden er moesten present zijn (voor Gods oogen...) in de synagoge, zou het „nog“ een wettige synagogale samenkomst zijn. Antwoord: tien; de befaamde tien ballanen.

Maar als wij de ambts-gedachte stellen, m.a.w., als wij door God ons aan Zijn nooit af te maken werk gezet weten, dan komt de zaak heel anders te staan. Dan hebben we de handen vol. Inplaats van het „nog“ van de aan den voet van den berg slapende farizeers, komt dan het verbijsterende, neerslaande „nogniet“ van Christus, die den berg beklimt, en daar leert van het koninkrijk der hemelen. Hij begint al dadelijk met de zaligspreking van nog-niet-lieden; ze hongeren, nog-niet-genoege gegeten; ze dorsten, nog-niet-genoege gedronken; ze treuren, nog-niet-aan-het-doel; ze zijn arm, nog-niet-op-het-droge; zachtmoedig, nog-niet-bourgeois satisfait, ze hebben dan ook het aardrijk, dat groote ding, nog niet in bezit. En Hij, de Christus, heeft in die bergrede de heele nog-casuïstiek weggeblazen; de schriftgeleerden wisten precies, wat er „nog“ op door kon, zou een geval van huiselijke ellende „nog“-nèt geen „echtbreuk“ heeten, zou een eed-formule „nog“-nèt wettisch zijn. Christus evenwel plaatste al die „nog“-tactici onder den druk van het absolute. De begeerte tot de vreemde vrouw was reeds echtbreuk, er was er dus geen één, die er „al“ was, ieder zei nu ineens, ik ben er „nog-niet“. En de eedzweerders hooren ineens zeggen, dat er niets BOVEN „ja“ en „neen“ mag gaan, dat m.a.w. dus het gewone „ja“ en „neen“ nèt zoo extra-zwaar-geladen moet zijn met Gods lood-gewicht als hun voor extra-ordinaire, aparte „gelegenheden“ gereserveerde eeden. M.a.w., dat het ordinaire en het extra-ordinaire precies hetzelfde moeten zijn, dat er feitelijk geen „lichtere“ en „zwaardere“ gevallen tegen elkaar af te wegen zijn. Ieder zegt nu: ik ben er „nog niet“.

Wat dit voor de cultuurwaardering, en voor het verkeer in het cultuurleven beteekent? On-eindig veel. Het is al vast nu nooit meer de vraag, wat er „nog-niet“ bij door kan (alzo vragen de farizeers ook), maar de kwestie komt dadelijk zóó te staan: wat heb ik nu al van die cultuur gezien, hoeveel heb ik er tegenover en er in gedaan als dienaar van God? Inplaats van de geestelijke lekkerbek-methode, waarbij ieder in een hoekje kruipt met een paar kluijjes van den vetten cultuurbuit tusschen de tanden — fragmentjes van het genot-leven dus — komt dan de ambtsdrager, die lijnen trekken moet, EER hij van wal steekt, die geen fragmenten van het leven, maar het leven zelf onder de oogen moet zien, en dan, met een zucht van er nog-niet-te-zijn, aan zijn doel methodisch te werken begint, omdat hij het geheel heeft overzien met de ambts-regelen voor zich.

Maar, nog eens, dit zijn niet de eigenlijke punten, waarom het ons te doen is, dezen keer. We wijzen nog op drie dingen.

1. Werpt men zich op de vraag van de gemeene gratie, om van daar uit de cultuurvragen voor zich te beantwoorden, dan doet men op een net-christelijke manier aan de ergste reactie. Reactionair is men dan op end'op. Want de gemeene-gratie, zooals ze onder ons bekeken wordt door den gaanden en komenden man (verder ga ik niet), dat is ongeveer dit gedachtenkettinkje: we hebben gezondigd, verdienen daarom den vol-len vloek, de hel, maar gelukkig heeft God ons „nog“ veel goeds gelaten, we hebben „nog“ resten — een thans Chr. Gerof. docent spreekt zelfs van twee rózen — uit het paradijs meege-kregen, en dus mogen we „nog“ veel reminiscen-ties smaken van het oude paradijs. Dat begint dan gewoonlijk bij een mooi brokje natuur, komt daar-na naar een symphonie van Beethoven, en eindigt bij, b.v. een schuw gelonk naar den schouw-burg. Of anders de film van „de eeuwige stilte“. Met gebed en een inleidinkje over dat het heusch „nog“ mag, ondanks Lamech en zijn broed. Altes-maal paradijslijnen, moet u weten. Resten van het paradijs. „Nog“ gelaten.

Maar voelt men niet, hoe dwaas dit is, hoe ergerlijk oppervlakkig, ook uit de zuivere gemeene-gratie-gedachte zelf gezien? Zeker, er is een para-dijs geweest. Maar ook in dat paradijs waren alle geboden, benevens alle beloften, GEDATEERD. M.a.w.: ze waren geen reguliere, vaste accom-pagnementen, zij, noch hun inhoud, van al de komende en gaande paradijsdagen. Maar ze drongen den mensch in het paradijs naar een TOEKOMST.

Zijn mooie lijf zou straks nog heel anders worden: niet meer eten, niet meer sexueel zijn. De hof zou onder hun handen veranderen. De aarde be-volkt worden. Ik noem maar een enkel ding, onder de massa, die er te noemen zijn.

Derhalve: in dat paradijs was niets onder het „nog“-aspect, alles drong naar het nog-niet-ge-zichtspunt. Ook daar „scheen de tocht wel lang te duren“, al kostte dat geen pijn. Ook daar was men „pilgrim“, viator, al waren de voeten niet stuk gelopen. Ook daar was er geen „genieten“ van een erfgoed-van-gister, maar het was genieten-on-werken-tegelijk in en met alles, wat „van“ gister „óver“ heden mee moest genomen worden „naar“ morgen, opdat God ermee gediend zou zijn, en in Diens vreugde de cultuurmensch ook genieten zou.

Welnu: dit ééne vooral en vooreerst is ons van het paradijs „nog“ (1) gelaten, dat n.l. alle „ver-gunningen“ en alle „orders“ gedateerd zijn; dat wij, precies zoo als Adam en Mannin hebben te werken met de heden presente wereldmogelijk-heden, om te komen tot de groote toekomst van onzen Heere Christus. Het is onzin, het is Gods werk niteenrukken, als men de paradijsvruchten (zij het dan verbleekt) beschouwt als het „nog“ gelatene, om dan, dit lesje behoorlijk opgezegd zijnde, dan verder maar op te houden met zijn paradijsale mémoires. Neen, de zaak staat nog wat ernstiger: God heeft, o genade, o schrik, de HISTORIE „nog“ gelaten. Hij heeft de wereld verhinderd stuk te breken op de eerste zonde. Dus heeft Hij het bestaan óns gelaten, want wij hebben Zijn werk te doen. In en met de cul-tuur en haar mogelijkheden. Blijft men op het geërfd-zijn van de gemeene-gratie-erfenissen zich blind turen, dan wordt voor dit „nog“-stand-punt het goed dezer wereld tot een staand goed; een constante grootheid, waaraan mis-schien anderen werken, die... boozen, maar dat wij, nu het „er eenmaal is“, of zoo als het „nog“ er is, alleen maar bezien als „genot“, „ont-sparrings“-middel. Het Ruhekissen uit Bachs Mat-thiäpassion, een beetje ver van Golgotha. Maar bedenken wij, dat reeds de eerste mensch in het paradijs als AMBTSdrager verplicht was, met alles, wat hij vond, te jagen naar een toekomst, dan komt alles te staan onder het werk-gezichtspunt, en ligt het „genieten“ niet in de dingen, maar in het goed-werken-met-de-dingen. Toen. En nu. Wij moeten dus bedenken, dat één oude gewoonte van God „nog“ is blijven staan na het paradijs, de gewoonte n.l. om zijn beloften en bevelen te dateeren. Wat kan een gegeven cultuur-middel voor mij beteekenen, vandaag, in verband met mijn aparte levenstaak, mijn roeping, de toe-komst van kerk en wereld, wat doe ik ermee voor morgen, en voor den dag van Christus?

2. Dit leidt over tot een tweede punt. Als ik de gemeene-gratie naar volksrecept tot uitgangs-punt stel, dan wordt de kwestie er telkens weer een van „wat mag en wat niet mag“. MOGEN. Want we stellen het paradijs ons altijd voor als het oord van „genieten“, en beschouwen „ge-nieten“ dan als „rusten“, en rusten (ten onrechte) als tegendeel van hard-werken. In het boven-staande echter lag reeds opgesloten, dat deze be-schouwing door en door valsch is. „Genieten“ lag in het „werken“, wijl leven, uit en door en ook TOT God. „Gabe“ en „Aufgabe“ waren er een; we hebben dat laatste zinnetje erg vaak hooren zeggen, maar het maakt nog niet veel indruk. „Mogen“ en „moeten“ zijn niet te scheiden.

En daarom moet piet de „gemeene gratie“ ons uitgangspunt zijn, want het woord „gratie“, zelfs nog afgedacht van de misverstanden, is hier te eenzijdig. Het beteekent tenslotte dan toch maar „genade“, „gunst“. En het paradijs is geen kwestie van „gunst“ alleen, het is evenzeer een kwestie van opdracht, bevel, gebod. Cultuur? vraagt men. En men zegt: waarom niet? we hebben nog „rozen“ uit het paradijs. Ik kies liever een ander uitgangspunt; dan komt er eer „onrust“ in het hart, dan rozengeur en maneschijn in onze kamers van liefde, of verliefdheid of liefhebberij. Mijn uitgangspunt is de vraag van den Catechismus: Doet dan God den mensch geen onrecht, dat Hij in Zijn wet van hem eischt, wat hij niet doen kan? Neen, Hij. Neen, Hij.

Daar. Daar ligt mijn uitgangspunt. Zoo is meteen de „verschrikkelijkheid“ van het cultuurvraag-stuk weer voor de aandacht geplaatst. Het ver-baast me altijd, dat de menschen de cultuur zoo „fijn“ vinden, zoo'n ding van „hebben“ en „ge-nieten“ (mogen!). Is het zoo fijn? Maar het blijkt een zware Last, cultuur-te-dryven, zoodra men maar af is van zijn kluijjes-smikkelen, zie boven. Is er een zwaarder ding, dan cultuur te doen? Tolstoi zal ons, netze Gereformeerden, beschamen in den dag des oordeels, omdat hij tenminste be-grepen heeft dat de kwestie van cultuur er geen van „wat-ik-nog-mag“ is. In de methode van aanpak van het vraagstuk zit onze aarts-ketterij; wij hooren niet meer den diepen snik, die in bovengenoemde catechismusvraag bovenkomt. We denken — en de seclarische prediking geeft daar voet aan — dat het zwaar is, in de kerk God te dienen, maar „licht“, in de „cultuur“ voor

Zijn oogen met Permissie (hoofdletter vanwege de stichtelijkheid) te dartelen; we weten, sedert Mirjam, dat je dat zóó kunt zeggen. Maar we vergissen ons loch. God dienen, dat is altijd even zwaar, in en buiten het „orf“, „der“, „cultuur“. We hebben onzen eigen akker te bouwen. Den akker der wereld. God doet geen onrecht, als Hij DIT „NOG“ van ons eischt. „Nog“! Het ambt is er „nog“. De gratie verminderde, het ambt bleef ONVERMINDERD. „Nog“, — dat krijgt nu pas zin. Wie het woordje „nog“ hanteeren wil, die doe het goed: het ambt is niet ver-minderd, wél de gratie.

3. En hiermee heb ik mijn laatste punt bereikt. Wanneer wij het hebben over de „GEMEENE“ gratie, dan hebben wij het over wat tusschen de wereld en óns nog „gemeen“(schappelijk) is. Blijven we bij deze probleemstelling staan, dan zien we straks door onzen eenzijdigen aanpak van het vraagstuk het cultuurterrein als een soort van neutraal terrein tusschen de fronten, waar we af en toe kunnen pauzeeren, en „uitrusten“. Maar dat is de fout. Er is geen kwestie van „terrein“ hier, geen „sector“ van gemeene spelen. Er is telkens weer een individu, met eigen leven en levensbeweging, zonder stilstand. Wij moeten het ZOUT der aarde zijn; en zout moet wel hetzelfde ruimtebrokje innemen, als het te-zouten ding, maar moet als zout zich niet „oplossen“, zich niet gelijk maken met hetgeen te-zouten is. Neemt men evenwel de ambts-gedachte op, dan is bij gelijkheid van cultuurmiddelen en cultuurterreinen er voor ieder persoonlijk een ongelijkheid van cultuur-dienst en cultuurroeping. Dan hebben wij, dank zij de „gemeene gratie“, en, ontzien zij het „ge-meene oordeel“, wel „nog“ eenzelfde werkplaats als de wereld (vanwege Gods dag van Morgen), maar dan hebben we niet meereen gemeene cultuur. Zoodra cultuur ophoudt „gratie“ te hee-ten, maar weer dienst wordt, is het sprookje der ééne gemeene-gratie-cultuur verdwenen. We hebben dan geen „gemeene“ cultuur, maar we krijgen dan, wat we hebben moeten: een christe-lijke cultuur tegenover het cultuurbederf, dat in de wereld is.

K. S.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Rechtvaardigmaking en Heiligmaking.

I.

Een onzer lezers deed me eenige vragen, waar-van de formulering wel niet heel doorzichtig is, maar in wier strekking ik geloof me toch niet te vergissen, als ik meen, dat ze raken het verband tusschen onze rechtvaardigmaking voor God en onze heiligmaking.

Deze vragen kwamen bij hem op uit de botsing van het besef, dat rechtvaardigmaking en heilig-making onafscheidenlijk één zijn, en dat daarom de oprechtheid van het geloof waardoor we voor God gerechtvaardigd worden, moet blijken uit den ernst waarmee we strijden tegen de zonde en staan naar gehoorzaamheid aan Gods geboden, ééner-zijds, en de smartelijke ervaring, dat we den vol-len troost der rechtvaardiging kunnen smaken in den vrede met God, en toch in de heiligmaking zoo droevig achter kunnen blijven, aan den anderen kant.

Naar ik denk, een vraagstuk, dat één der meest actueele is in 't leven van Gods kinderen, en dat daarom wel de belangstelling van vele onzer lezers zal hebben.

Daarom wil ik gaarne m'n best doen, er eenig licht over te ontsteken.

* * *

En dan moeten we, om aan de misverstande die hier veel onheil stichten te ontkomen, beginnen met twee dingen met heel veel nadruk voorop te stellen.

Het eerste is, dat beide: rechtvaardigmaking en heiligmaking, weldaden zijn: weldaden, die onze God ons in zijn verbond uit louter genade schenkt, om Christus' wil.

Van de rechtvaardigmaking belijden we dat zon-der eenig voorbehoud, al kost het vaak moeite genoeg het ook in de geloofspraktijk ten volle te laten gelden.

Maar wat de heiligmaking betreft, is de belij-den hier vaak slapper, althans minder bewust, en de praktijk met ons belijden nog minder in overeenstemming.

Bij velen is er geen juist onderscheiden tusschen de heiligmaking en de gehoorzaamheid aan Gods geboden.

Die twee vallen voor hen samen. De gehoor-zzaamheid is, meenen ze, de heiligmaking. Daar-mee wordt de heiligmaking uitgeschakeld uit de keten der heilsweldaden. Want al belijdt men ook nog zoo nadrukkelijk, dat het tot haar niet komt buiten de genade Gods — in wezen is en blijft ze dan toch iets, dat niet van onzen God tot ons komt, maar dat wij Gode bieden: ons dank-

offer voor de genade der rechtvaardigmaking die God om Christus wille ons schonk.

En dit nu is een misvatting, die hier veel verwarrend sticht.

Zoo goed als de rechtvaardigmaking, is, naar Schrift en belijdenis, ook de heiligmaking een weldaad die God, om Christus' wille, in het Verbond der genade den zijnen schenkt.

Geen werk van ons tot verheerlijking Gods, maar een werk Gods in ons tot onze vernieuwing naar zijn beeld.

Ze is niets anders dan de doorzetting en voltooiing van de wedergeboorte, en als die wedergeboorte zelve een werk des Heiligen Geestes.

Wel is er verband tusschen dit werk des Geestes in ons hart en onze gehoorzaamheid. Zulk een innig verband zelfs, dat het, zonder dat werk des Geestes, tot gehoorzaamheid nooit bij ons komt; dat de heiligmaking en een heilige wandel zich verhouden als wortel en plant. Maar zoomin als we wortel en plant vereenzelvigen, mogen we ook vereenzelvigen de heiligmaking en den wandel in een nieuw leven die er uit voortkomt.

En naast deze eerste opmerking moeten we hier aanstonds een tweede maken. Deze: dat de twee heilsweldaden: rechtvaardigmaking en heiligmaking onafscheidelijk zijn. Zóó onafscheidelijk, dat de eerste nooit ons deel kan worden, of we worden ook de tweede deelachtig.

En dit innig verband is niet maar subjectief, gelijk we dat noemen, d.w.z. het is niet maar zielkundig bemiddeld, insover al wie in Christus zijn gerechtigheid voor God zocht en vond, nu voorts ook alle ongerechtigheid móét haten en vlieden — maar het is er ook en allereerst objectief of voorwerpelijk, d.w.z. aan de zijde Gods.

Ze zijn één in den éénen Christus, die ons van God geworden is niet alleen tot rechtvaardigmaking, doch ook tot heiligmaking (1 Cor. 1:30); die ons niet alleen een Borg en Middelaar is in Wien we rechtvaardig zijn voor God, maar die ook de wijstok is, waaruit ons de levenssappen toekomen die ons vrucht doen dragen (Joh. 15).

Men zie hierover vooral de eerste heft van Romeinen 6.

En datzelfde Rom. 6 brengt dan nog iets anders onder onze aandacht. Ik bedoel, wat we in onze Heidelberger, vr. en antw. 20, belijden aangaande de werking van het geloof.

Hoe toch werkt, naar dit heerlijk stuk onzer belijdenis, het oprechte geloof ten aanzien van den Christus?

Is het zóó, dat Christus een schat van weldaden tot zijn beschikking heeft: rechtvaardigmaking, heiligmaking en nog tal van andere — en dat het geloof nu, naar pelagiaansche-remonstrantschen trant, niets anders is dan de hand, waarmee wij uit dien schat grijpen en ons toe-eigenen wat we weten noodig te hebben en begeeren: eerst het een en dan het ander, of ook: het ééne wel en het andere niet?

Neen; maar tusschen den Christus en het geloof gaat het zóó toe, dat we door het geloof eerst Christus-zelf worden ingelijfd — geloovigen zijn naar de Schrift altoos weer menschen „die in Christus Jezus zijn” — en dat we krachtens deze inlijving en door datzelfde geloof dezen zelfden vollen „Christus en alle zijne weldaden aannemen”.

Christus, den vollen, levenden Christus door 't geloof ingelijfd zijn — dat beteekent: Hem-zel-

ven en al zijn weldaden deelachtig wezen, en daarom ook Christus, den geheelen en vollen Christus, door het geloof aannemen, niet alleen als onze rechtvaardigmaking, maar ook als onze heiligmaking.

Ma.w. het komt er voor het rechte inzicht in het verband tusschen rechtvaardigmaking en heiligmaking vooral op aan — zooals het voor heel ons geloofsleven daarop aankomt — elke mechanische voorstelling ten opzichte onzer verlossing en zaligheid door Christus op zijde te zetten, en een open oog te hebben voor de heerlijkheid van Christus als ons nieuwe Bondshoofd, als den tweeden Adam met wien 't geloof ons in organisch verband zet, en uit wien het ons organisch doot toekomen al wat ons tot zaligheid van noode is.

Met deze opmerkingen meen ik me den weg gebaad te hebben tot beantwoording van de mij toegezonden vragen.

Die beantwoording zelve, zoo de Heere wil, in een volgend nummer.

V.

F.

LITERATUUR EN KUNST

Annie M. Ringnalda, „De Woensdagavondklantjes”.)

Strikt genomen behoort dit boek, dat een aantal schetsen uit de praktijk van het Evangelisatiewerk bevat, niet in de rubriek „Literatuur en Kunst”, maar in die voor „Zending en Evangelisatie” besproken te worden. Het zoeken van het verloren en wegedrevene, het zuivere Evangelisatiemotief dus, vormt den inhoud en het is daarom allereerst bijdrage tot de Evangelisatie-literatuur. De Schrijfster vertelt van haar werk onder meisjes van 12 tot 17, 18 jaar uit de achterbuurten der groote stad, die ze op een naakransje des Woensdagavonds tracht samen te brengen, om ze langs dezen weg te bereiken met de boodschap van het Evangelie. Ook de blijbare bedoeling van haar bundel is dus geen andere, dan uit de praktijk van den Evangelisatie-arbeid iets mee te deelen.

Toch meen ik, dat er aanleiding is in deze rubriek over den bundel te handelen.

En dat vooreerst, wijl hij in zijn opzet en bewerking behoort tot een boeken-soort, dat met recht tot de belletrie gerekend wordt: het schetsmatige verhaal over kinderlevens, dat z'n gegevens ontleent aan eenigen tak van practischen arbeid. In de laatste jaren zijn de boeken van dit type zelfs tot een groep geworden. De overleden schrijfster P. J. Cohen-de Vries leverde haar aandeel in haar vertellingen over het kind van de volksschool („Kinderen uit mijn klas”, „Uit de school geklapt”), Mej. Emous in haar „Moment-opnamen”, D. Noordam verhaalde uit zijn ervaringen met en onder gesichtsjongens („Gekrookt Riel”), zooals ook Evert Reede dat deed („Hans Loda”), J. v. d. Maas teekende het weeshuisleven („Achter de Groote Poort”) — en zoo zouden meer van dergelijke boeken te noemen zijn, die wel onderling verscheiden zijn, maar toch in hun verwante stof en wijze van samenstellen bij elkaar hooren. Tot deze „groep” behoort ook deze bundel van Mej.

) Uitgave van J. H. Kok N.V., Kampen, 1932.

positief: „medewerking”, „van velen medewerking”. Van slechts een vierstal scholen van de vijftig, die door mij om inlichtingen gevraagd werden, ontving ik de tijding: „geen deelname aan den practischen Vereenigingsarbeid”. Een andere vraag is echter, of in vroegeren tijd het zich-geven aan den arbeid der Jeugdorganisaties bij de onderwijzers en onderwijzeressen niet moerder was, kwantitatief en intensief.

Wat het aantal leerlingen der School in haar hogere leerjaren betreft, die lid eener Jeugdorganisatie zijn, de gegevens zijn daarvoor zeer verschillend. Van een drietal Scholen ontving ik bericht, dat alle leerlingen een Jeugdvereniging bezoeken, waaronder zelfs van ééne in de hoofdplaats eener provincie. Bij anderen varieert het getal tusschen 80 en 20 p.c.; bij eenige scholen is het minimum. Overigens vertoonen de opgaven een bonte staalkaart; vooral bij de gemengde Christelijke Scholen. Wij willen een bewijs daarvan geven van een U.L.O.-school, eveneens uit de hoofdplaats eener provincie, waarvan bijna 25 p.c. lid eener Jeugdorganisatie is. Ziet hier de staalkaart:

- 2 jongens lid der Geref. Knapenvergadering.
- 1 jongen lid eener Herv. Jongelingsvereniging.
- 1 jongen en 1 meisje lid der Chr. Padvindersonorganisatie.
- 3 jongens en 3 meisjes lid der Chr. Gymnastiekvereniging.
- 2 meisjes lid der neutrale Padvindersonorganisatie.
- 1 meisje lid der Padvindersonorganisatie, uitgaande van een Evangelisatievereniging.
- 1 meisje lid van de Chr. Geheelonthoudersvereniging „De Schakel”.
- 2 meisjes lid van een Christelijk Jeugdkoor.
- 1 jongen lid van een neutrale Hockey-club.

Ringnalda en daarom verdient hij, evenals met al de bovengenoemde gebeurd is, in deze rubriek genoemd te worden.

In de tweede plaats hebben de schetsen zelf ook hun verdiensten uit het oogpunt van novellistiek, en, waar ik juist enkele weken geleden geschreven heb over de betekenis der novellistiek als literair genre, daar ligt het voor de hand, dat ik dan een bundel als deze, al bevat die novellistiek in haar simpelsten vorm, ook als een belletristisch boek wil aangemerkt zien. De stijl geeft daartoe trouwens voldoende argument.

Over dien stijl wilde ik gaarne ook iets zeggen — en dat is de derde reden, waarom ik „De Woensdagavondklantjes” hier bespreek.

Opsommende mijn motieven voor een behandeling van het boek in deze rubriek, heb ik tegelijk al de zakelijke verdiensten aangegeven: en in zijn soort en in zijn vorm is het een boek, dat de aandacht waard is.

In een dertiental schetsen vertelt de Schrijfster van haar „kransje”. Ze doet dat, door telkens een van de meisjes middelpunt te maken van een kort verhaal, dat iederen keer illustreert de moeilijkheid, maar ook het mooie en gezegende van het werk. Die meisjes zijn voor het grootste deel kinderen uit verwaarloosde en tucht-looze gezinnen, armoe-schepsels, die, zoo ze nog niet in sociale ellende verkommen, dan toch in geestelijk opzicht volslagen gebrek lijden.

Voor dezulken is een Woensdagavond-kransje in 't leven geroepen, ergens in hun eigen buurt, waar naauwkeurig wordt gedaan, maar allereerst en allereerst Evangeliseerend wordt gewerkt, door vertelling uit den Bijbel, door het samen zingen van eenvoudige versjes, en, zoo maar eventjes de gelegenheid zich opdoet, door persoonlijk contact. De Schrijfster is van dat kransje de leidster en zoo heeft ze volop stof uit de praktijk.

En dan vertelt ze! Van Tonia, die, kind uit een roezig en groot gezin, ziek is en sterven gaat, maar, dank zij de kransavonden, „zoo uit de hoek kan komme”, naar de moeder bij het bezoek van de juffrouw zegt, dat ze, „zoo klèn as ze is een gewoon mensch tot nadenken brengt”; van Wil, die ruw is en onverschillig, door de liefdeloosheid van haar omgeving schijnbaar volkomen afgestompt, maar innerlijk diep getroffen blijkt door een versregel, die de juffrouw voor haar heeft opgeschreven: want je bent toch Gods kind; van Marietje, die „Stille Nacht” niet kan meezingen, omdat haar ruwe vader dat altijd bij zijn harmonica op straat zingt en de centen, die hij daarvoor krijgt, verdrinkt; van Marie, die door een gekregen wandtekt in haar vereenzaamd leven van dronkemanskind een blijden oudejaarsavond heeft en zoo verder. Soms schijnt het gestrooide zaad vrucht te dragen, in andere gevallen lijkt er zelfs geen kieming, maar altijd komt uit de verhalen de groote betekenis, die dit eenvoudige werk heeft in eeuwigheidslicht. En de Schrijfster laat niet na, die betekenis te accentueeren en te doen uitkomen, hoe de liefde dezen moeilijken arbeid overglansen kan en heerlijk maakt, voor wie er zich aan geeft.

De bijzondere verdienste van deze Evangelisatieschetsen is de levendigheid van den verteltrant. In de dialogen, waar de meisjes hun eigen ongecultiveerde taal spreken, leven de kinderen en

1 jongen lid van de neutrale Natuurhistorische Vereeniging.

Ontstellend trof mij echter een opgave uit een der grootste steden van ons land van een U. L. O.-school, dat mij, wat catechisatie-bezoek en vereenigings-lidmaatschap betreft, de volgende opgaven deed:

4e leerjaar plm. 15—17 jaar: 15 leerlingen. Naar catechisatie 13; naar vereeniging 4.

3e leerjaar plm. 14—16 jaar: 32 leerlingen. Naar catechisatie 17; naar vereeniging 15.

2e leerjaar plm. 13—15 jaar: 34 leerlingen. Naar catechisatie 13; naar vereeniging 13.

1e leerjaar A plm. 12—14 jaar: 29 leerlingen. Naar catechisatie 5; naar vereeniging 4.

1e leerjaar B plm. 12—14 jaar: 28 leerlingen. Naar catechisatie 11; naar vereeniging 7.

De zaak staat daar zoo, dat van het 3de leerjaar met 32 leerlingen, 13 noch naar catechisatie, noch naar een Jeugdvereniging gaan; welke getallen voor het 2e leerjaar zijn 34 — 18, voor het 1ste leerjaar A 29 — 24, voor het 1ste leerjaar B 28 — 17. Cijfers, die ons helaas veel te denken geven.

Wij zouden onze taak niet vervuld hebben, indien wij nog niet in het kort woergegeven hadden onze gedachten over het contact tusschen de School en haar hogere leerjaren en de Jeugdbeweging.

Wij stemmen toe, dat rechtstreeksch en organisatorisch het leggen van contact tusschen School en Jeugdvereniging zeer moeilijk is. Dr L. Berger sprak in het „Handboek voor Jeugdleiders” uit: „Het contact tusschen School en Jeugdvereniging is in ons land tot nu toe wel zeer miniem”. Maar daarop liet hij ook volgen: „En toch kan een nauwe samenwerking tusschen deze twee

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Het Contact tusschen de School in haar hogere leerjaren en de Jeugdbeweging.

V. (Slot.)

De vraag, of er ter plaatse organisatorisch contact tusschen de School en de Jeugdbeweging bestaat, zal wel ontkennend moeten beantwoord worden. Tenminste uit de vijftig plaatsen van ons land, waaruit ons inlichtingen werden, was het antwoord negatief: geen organisatorisch contact. En zoo zal het ook wel op andere plaatsen zijn. Een enkele school in een groote stad is aangesloten bij een Christelijke Jeugdcentrale. Trouwens, dit contact is moeilijk organisatorisch te leggen, vooral bij de zoogenaamde Christelijke scholen. Wij komen daar straks even op terug.

Wel mag geconstateerd worden, dat dit contact op de meeste plaatsen op een andere manier bestaat, n.l. IN DE PERSONEN ZELF. Het is gelukkig nog altijd zoo, dat menige onderwijzer en onderwijzeres zich als leider of leidster der Knapen- of Meisjesvergadering geeft; dat ook hoofden van Scholen in deze organisaties van harte medewerken, en dat menig jonge onderwijzer en onderwijzeres lid is eener Jongelings- en Meisjesvereniging. Ook de mededeelingen van verschillende Jeugdorganisaties, door mij ontvangen, stemmen daarmede overeen. Voorzeker, een enkele meldde mij: „weinig medewerking”, of: „geen tegenwerking”, maar de overgrote meerderheid berichtte: „niet over te klagen”, of meer